

Голові спеціалізованої вченої ради К 41.863.01
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України,
доктору політичних наук, професору
М.М. Іжі

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління,
професора кафедри менеджменту Вищого навчального закладу Укоопспілки
“Полтавський університет економіки і торгівлі”

Козюри Ігоря Валерійовича

на дисертаційну роботу **Базенка Владіслава Анатолійовича** на тему:
«Розвиток фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади
в умовах децентралізації влади в Україні», подану до захисту в спеціалізовану
вчену раду К 41.863.01 в Одеському регіональному інституті державного
управління Національної академії державного управління при Президентові
України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного
управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами. В 2016 році відбулись перші на тематику розвитку фізичної культури і спорту (далі – ФКіС) за останні майже двадцять років Парламентські слухання «Шляхи розвитку фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади», де було підтверджено кризу у сфері ФКіС, основними проблемами якої є непрофесійне організаційно-правове та фінансове забезпечення розвитку ФКіС.

В Україні відбуваються процеси реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. В цих умовах, необхідність забезпечення в сучасних умовах децентралізації впорядкування механізму розвитку ФКіС, а також впровадження системи надання фізкультурно-оздоровчих та спортивних послуг населенню територіальних громад із визначенням організаційних засад

щодо їх отримання, а також контроль за виконанням, не може викликати сумнівів.

Виходячи із зазначеного, обрана тема дослідження набуває як теоретичної, так і практичної актуальності.

Дисертаційне дослідження відповідає паспорту спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування, зорієнтована на курс європейської інтеграції України та пов'язана з темами науково-дослідної роботи ОРІДУ НАДУ при Президентові України і Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (в рамках договору № 1/2015 від 01.04.2015) на тему «Пріоритети стратегії регіонального розвитку: особливості реалізації на прикладі Херсонської області» (ДР-0115U001260) та науково-дослідної роботи кафедри права і законотворчого процесу ОРІДУ НАДУ при Президентові України «Правове забезпечення економічних реформ: організаційно-правовий аспект» (ДР-0115U001260), в яких автор як виконавець опрацював напрями і механізми забезпечення управління розвитком фізичної культури і спорту на рівні місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність і новизна. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, забезпечуються методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, науковими працями вітчизняних і зарубіжних учених з фундаментальних положень теорії управління. Емпіричною основою дослідження стали нормативно-правові акти, що регламентують управлінську діяльність, та відносини суб'єктів управління в сфері розвитку ФКіС, статистична інформація, матеріали моніторингу ЗМІ, а також особисті спостереження автора під час перебування на державній службі та службі в ОМС. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених із проблем управління.

Автор в дослідженні базується на припущенні, що територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування має необхідність та законодавчу підставу вирішувати одне з головних питань життєдіяльності громади – питань розвитку ФКіС, як самостійно, так і за допомогою держави.

У своїй роботі В.А. Базенко отримав висновки, що становлять наукову новизну та в сукупності вирішують важливе наукове завдання, що полягає у пошуку шляхів удосконалення управління органами місцевого самоврядування розвитком ФКіС в умовах децентралізації влади в Україні, з урахуванням зарубіжного досвіду, в тому числі через розробку моделі організаційного забезпечення управління розвитком фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади та моделі реалізації політики розвитку сфери ФКіС на рівні територіальної громади, з метою професійної організації управління на рівні територіальної громади та виправлення негативних показників в цій сфері.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади управління розвитком фізичної культури та спорту» В.А. Базенком зроблені висновки теоретичного і методологічного характеру, що впливають на організаційно-правове забезпечення діяльності фізкультурно-спортивної сфери. Через призму понять автором сформульовані поняття «управління фізичною культурою і спортом на рівні місцевого самоврядування в умовах децентралізації» та «механізм забезпечення управління розвитком фізичної культури та спорту на рівні місцевого самоврядування», розкрито сутність та основні характеристики даних процесів (с. 40, 67).

Важливим в досягненні мети дослідження є акцентування уваги автором на питання ролі, значення органів місцевого самоврядування та руху «Спорт для всіх» щодо створення системи масової фізкультурно-спортивної роботи та проведення її серед мешканців територіальної громади та визначення основних форм цієї роботи (с. 51). Зроблено важливий висновок, що побудова локальної системи масової фізкультурно-спортивної роботи здійснюється шляхом стратегічного планування, яке спрямовано на досягнення необхідної результативності шляхом дотримання встановлених правил, виконання набору процедур і послідовності, здійснення комплексу заходів структурно-

організаційної, науково-інноваційної, маркетингової, економічної, фінансової, соціальної спрямованості, тобто включає відповідні фактори (с. 52-59). Запропоновані основні напрямки планування ОМС побудови локальної системи ФКіС (с. 54). Автором висловлена слушна думка щодо необхідності при напрацюванні моделі розвитку фізичної культури та спорту в ОТГ активно використовувати форми самоорганізації громадян за місцем спільного проживання та приведено можливий приклад такої організації роботи за місцем проживання – «Спортивна громада» (с. 79, с. 7 автореферату).

Запропонована в дослідженні класифікаційна схема вказує на необхідність застосування на рівні місцевого самоврядування організаційно-правового механізму, дозволяє врегулювати певні питання в підсистемі сфери “Спорт для всіх”, а також більш чітко визначити зміст механізмів в залежності від мети його застосування, а отже, здійснювати добір більш ефективних методів, засобів, інструментів його реалізації (с. 68).

Привертає увагу вірне розуміння автором сутності програмно-цільового методу в контексті дослідження, за рахунок якого можливе розширення процесу комплексного врегулювання найбільш гострих і проблемних питань організаційно-правового та фінансового забезпечення розвитку ФКіС на рівні територіальної громади, що передбачає органічне поєднання зусиль різних суб’єктів діяльності для досягнення спільної мети (с. 80, с. 7 автореферату).

У другому розділі «Управління розвитком фізичної культури та спорту в умовах децентралізації» на підставі зробленого дослідження щодо інституціональних особливостей визначено, що управління ФКіС представляє собою систему конкретних форм і методів свідомої діяльності, спрямованої на забезпечення ефективного функціонування та розвитку сфери ФКіС, з метою найбільш повного задоволення людей у фізичному вдосконаленні (с. 82-97).

Автор доводить, що в перехідний період найкращим варіантом в управлінні розвитком ФКіС на рівні громади має бути активна робота у напрямку професійного поєднання зусиль ОМС, органів державної влади та інститутів громадянського суспільства. При цьому, для подальшого розвитку акцентовано увагу щодо необхідності поступового переходу до автономності

сфери ФКіС, однак це не означає повне відокремлення органів державної влади. Навпаки, в перехідний період потрібен якісний розподіл функцій та повноважень між ОМС та державної влади, де за останніми повинні залишитися функції координуючі та контрольні. Поряд з цим, профільні органи державної влади мають підвищити свій рівень публічності та прозорості (с. 82).

При проведенні аналізу в другому розділі суб'єктів місцевого самоврядування автором вірно звернуто увагу на різний склад територіальної громади і різні функції щодо управління розвитком ФКіС, що має прямий вплив на її професійне організаційно-правове забезпечення. Важливим для досягнення мети дослідження є приділення В.А. Базенко питання щодо державних гарантій у забезпеченні сумірності фінансових ресурсів та обсягу повноважень органів місцевого самоврядування при проведенні децентралізації, що покращить процес прийняття рішень і визначення пріоритетів, кількість, якість та вартість послуг відповідно до уподобань територіальної громади (с. 123).

Автором зауважено, що не менш значимою є пропозиція запровадження інституту префектів – державних представництв як засіб контролю над додержанням законодавства та координації роботи без виконавчих функцій. Цілком вірно зосереджена увага також на інститут старост, як лідерів територіальних громад, їх повноважень та можливостей здійснювати відповідний контроль, управляти фінансами, залучати інвестиції, збільшувати доходи до місцевих бюджетів для розвитку ФКіС. При цьому, В.А. Базенко звернув увагу на те, що делегування сьогодні районними і обласними радами власних повноважень адміністраціям щодо управління ФКіС не відповідає сутності місцевого самоврядування як права та реальної здатності громади самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення (с. 144-145).

При проведенні автором аналізу зарубіжного досвіду управління розвитком ФКіС встановлена дуже велика роль місцевих органів влади держав СС у розвитку фізичної культури і спорту та позитивна тенденція розвитку ФКіС в умовах наділення більших повноважень та ресурсів ОМС. При цьому,

важливим було зосередження В.А. Базенком уваги щодо переважної частки фінансування фізичної культури і спорту з позабюджетних джерел (с. 124-143).

У третьому розділі «Шляхи удосконалення управління розвитком фізичної культури та спорту територіальної громади в умовах децентралізації» вирішені такі наукові задачі: а) визначені механізми залучення громадськості до вирішення питань розвитку ФКіС на рівні місцевого самоврядування; б) надані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення організаційно-правового та фінансового забезпечення управління розвитком ФКіС територіальної громади, як основи місцевого самоврядування, в умовах децентралізації влади в Україні та з урахуванням зарубіжного досвіду, в тому числі – моделі організаційного забезпечення управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади та моделі реалізації політики розвитку сфери ФКіС на рівні територіальної громади (с. 148-203).

Автором доведено, що спільною рисою усіх описаних в дисертації механізмів громадської участі є те, що вони дозволять забезпечити вплив громади на владу у питаннях розвитку фізичної культури та спорту. Але головним завданням у забезпеченні роботи вищевказаних механізмів є трансформація мислення членів територіальних громад щодо необхідності активної участі у розвитку досліджуваного напрямку (с. 162).

Привертає увагу широкий спектр детальних та конкретно описаних В.А. Базенком пропозицій та рекомендацій з організаційно-правового (с. 163-186) та фінансового забезпечення управління розвитком фізичної культури та спорту територіальної громади (с. 187-203), що логічно виплили з проведеного дослідження у попередніх розділах.

Окремо необхідно звернути увагу в третьому розділі на розробку автором моделі організаційного забезпечення управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади та моделі реалізації політики розвитку сфери фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади (с. 171-175).

Наукова новизна результатів дослідження. Наукова новизна роботи пов'язана, насамперед, з тією обставиною, що дана тема в нових сучасних умовах децентралізації не досліджувалася. Крім того, в даний час в Україні

ведеться пошук методів і форм ефективної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та територіальної громади в розвитку ФКіС.

У результаті проведеного дослідження автором вперше розроблені модель організаційного забезпечення управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади та модель реалізації політики розвитку сфери ФКіС на рівні територіальної громади, що враховують особливості організаційного забезпечення управління розвитком ФКіС на рівні територіальних громад в умовах децентралізації влади, потреби населення громади у фізкультурно-спортивному розвитку та отриманні відповідних якісних послуг, а також формують новий підхід організації управлінської діяльності – від роботи з кожним мешканцем територіальної громади до активної участі інститутів громадянського суспільства, діяльність яких направлена на розвиток ФКіС та ґрунтується на міжсекторальній взаємодії і координації зусиль усіх зацікавлених сторін.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат в сфері управління розвитком ФКіС, через визначення та винесення на науковий дискурс наступних запропонованих понять «управління розвитком фізичною культурою і спортом на рівні місцевого самоврядування в умовах децентралізації» та «механізм забезпечення управління розвитком фізичної культури та спорту на рівні місцевого самоврядування», що дозволило розкрити сутність та основні характеристики даних процесів; стратегію розвитку територіальних громад, пріоритетом № 1 якої має стати «Якість соціального життя» та однією з головних цілей якої має бути формування здорової спортивної громади. Для досягнення цієї мети автором надані пропозиції щодо управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади шляхом покращення його належного організаційно-правового та фінансового забезпечення.

Набули подальшого розвитку: забезпечення організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи на рівні територіальної громади за місцем проживання (запропоновано можливий приклад такої організації); використання програмно-цільового методу в забезпеченні управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади; розробка гетерархічної

моделі управління в сфері ФКіС; систематизація владних повноважень та дослідження контролю в сфері ФКіС на рівні місцевого самоврядування в умовах децентралізації; залучення додаткових ресурсів в розвиток ФКіС на рівні місцевого самоврядування; використання позитивного зарубіжного досвіду в реформуванні управління розвитком фізичної культури та спорту.

Достовірність дослідження, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих працях. Достовірність результатів, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, базується на науковій методології, а також застосуванні сучасних прийомів проведення наукових досліджень в галузі державного управління, узагальненні статистичних даних тощо.

Для вирішення наукового завдання автором на різних етапах дослідження застосовувалися, як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання, емпіричного і теоретичного рівнів дослідження, які застосовувались на різних етапах, а саме: методи індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, аналізу і синтезу – при теоретичному узагальненні й формулюванні мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, висновків, удосконалення категорійно-понятійного апарату, а також при виявленні особливостей, проблем, суперечностей управління розвитком ФКіС в умовах децентралізації та надання рекомендацій щодо шляхів їх вирішення; при розробці основних цілей стратегії розвитку територіальної громади в напрямку розвитку ФКіС; метод статистичного аналізу – при аналізі звітів із розвитку ФКіС, які щорічно проводяться профільними структурними підрозділами ОМС, державної влади та ін.; логіко-структурний аналіз – при систематизації повноважень та дослідженні контролю у сфері ФКіС на рівні місцевого самоврядування в умовах децентралізації; програмно-цільовий метод – при формуванні оптимальної структури програми розвитку ФКіС на рівні місцевого самоврядування; формально-правовий метод – при удосконаленні організаційно-правового та фінансового забезпечення управління розвитком ФКіС на рівні територіальної громади, в умовах децентралізації влади в Україні; метод комплексного аналізу та узагальнення – для формулювання наукових визначень, висновків, що виносяться на захист.

Емпіричною основою дослідження стали нормативно-правові акти, що регламентують управлінську діяльність, та відносини суб'єктів управління в сфері розвитку ФКіС, статистична інформація, матеріали моніторингу ЗМІ, а також особисті спостереження автора під час перебування на державній службі та службі в ОМС. Дисертаційна робота виконана автором самостійно, всі наукові результати та науково-практичні рекомендації отримані на базі особистих досліджень управління органами місцевого самоврядування розвитком фізичної культури та спорту, з урахуванням європейського досвіду.

Дисертація виконана особисто автором, в ній не використовуються ідеї та розробки співавторів публікацій та інших науковців. Основні результати дисертаційного дослідження відображені у 14 наукових працях, у тому числі 6 – у наукових фахових виданнях, із них 1 публікація – у зарубіжному виданні, 1 – навчально-методична розробка та 7 публікацій у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Наукові статті, опубліковані у фахових виданнях, достовірно та правильно відображають результати проведеного дослідження та не містять положень і ідей співавторів та інших науковців. Опубліковані праці написані на високому науковому рівні та відповідають встановленим вимогам.

Оцінка ідентичності змісту реферату і основних положень дисертації. Зміст дисертації в цілому розкриває обрану тему та дозволяє простежити логіку дослідження у відповідній послідовності: тема – об'єкт – предмет – мета – завдання – структурний підрозділ – новизна – висновки – публікації. Робота написана в цілому грамотно, науковим стилем з використанням відповідного наукового апарату на достатньому теоретичному рівні. Структура дисертації та її оформлення повністю відповідають формальним вимогам. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Варто підкреслити також ідентичність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Зауваження і дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи. Незважаючи на достатньо високий науковий рівень дисертаційної

роботи Базенка В.А., вважаємо за доцільне висловити низку критичних зауважень і звернути увагу на окремі судження дискусійного змісту.

1. Автором надані пропозиції з внесення змін до Закону України «Про державні лотереї в Україні» (с. 170) щодо надання повноважень ОМС організувати власні спортивні лотереї, кошти від яких будуть підтримувати ФКіС. Проте, на нашу думку, це питання потребує в аспекті механізму впровадження даного питання більшого обґрунтування.

2. Досліджуючи в роботі напрями, форми та механізми взаємодії територіальної громади з органами державної влади, органами громадянського суспільства, приватним сектором, автор не аналізує взаємодію між ОТГ та закладами фізичної культури і спорту різних форм власності, що безпосередньо розташовані в межах її території.

3. В роботі недостатньо надано уваги Програмі сталого розвитку (с. 124), яку одностайно прийняли 25 вересня 2015 р. 193 держави-члени ООН на Саміті зі сталого розвитку в Нью-Йорку, серед головних цілей яких є «Забезпечення підтримки здоров'я та поширення здорового способу життя для всіх людей, незалежно від віку», в контексті можливого пошуку шляхів активного впровадження її в сфері ФКіС в Україні.

4. В дисертаційній роботі автором неодноразово звертається увага на важливості розвитку центрів фізичного здоров'я населення спорту для всіх на рівні територіальної громади, проводиться відповідний аналіз їх розвитку та визначені завдання (с. 43-80), однак можливо було б більше звернути увагу на аспекти нормативно-правової регламентації їх утворення в сучасних умовах децентралізації влади в Україні.

5. В якості джерел дослідження варто було б проаналізувати існуючу вже судову практику з питань функціонування ОТГ в контексті управління розвитком ФКіС за Єдиним державним реєстром судових рішень, яка, власно, фіксує основні проблемні ситуації їх функціонування в сучасних умовах.

В дисертації також мають місце окремі незначні редакційні неточності та технічні помилки.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Наведені зауваження та дискусійні моменти носять здебільшого рекомендаційний характер і не знижують загальної високої оцінки наукового дослідження Базенка Владіслава Анатолійовича на тему «Розвиток фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади в умовах децентралізації влади в Україні», що виконана на належному теоретико-методологічному рівні, а отримані результати вирішують важливе наукове завдання щодо управління розвитком фізичної культури та спорту територіальної громади як основи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду та розробки практичних рекомендацій щодо його удосконалення, що сприятиме професійній організації управління на рівні територіальної громади та виправленню негативних показників в сфері ФКіС.

Дисертаційна робота відповідає паспорту спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування, є самостійним, цілісним, практично значимим і завершеним науковим дослідженням на актуальну тему, що містить низку теоретичних та практичних висновків і відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

На основі зазначеного, вважаю, що Базенко Владіслав Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 - місцеве самоврядування.

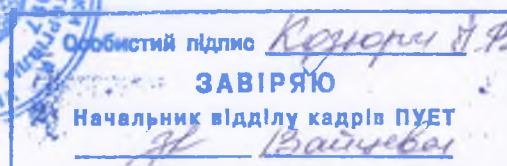
Офіційний опонент:

професор кафедри менеджменту
Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»,
доктор наук з державного управління

І.В. Козюра

Підпис І.В. Козюри засвідчують:

«19» 06 2019 р.